

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznaniša) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 32 K, na 1/2 strani 16 K, na 1/4 strani 10 K in na 1/8 strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 12. V Ljubljani, 30. junija 1902. Leto XIX.

Obseg: Komolčna bula pri konju. — Precejanje vina. — Dva predloga novomeške podružnice, tičoča se pospeševanja kranjskega sadjarstva. — O določanju finosti zveplene moke za zveplanje trt. — Kmetijske razmere na Kranjskem. — Sprememba planinskih njiv v travnike. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Komolčna bula pri konju.

Bule na komolcu so posledica kakega udarca; največkrat se pa naredo, če se konj pri ležanju otišči s stolami podkve, če nerodno leži. Zaraditega se komolčne bule pogosto kažejo v hlevih, kjer so ozke staje in se konji ne morejo lahko uleči.

Komolčne bule se naredo kar čez noč, in sicer so to za jabolko ali pest debele otekline, kakor kaže *a* na podobi 32. Oteklina je le malo vroča in se pod prsti čuti mehka kakor testo. Bula redkokdaj samaodsebe izgine, prav mnogokrat se pa strdi. Včasih se oteklina segnoji in predere, vendar ostane vselej debela koža.

Kadar je bula vneta, je nanjo devati mrzle obkladke. Če je pa bula posebno velika in mehka, jo je prerezati in iztrebiti ter vanjo deti kos bombaža, namočenega v razstopini klorovega cinka (5 g klorovega cinka na 40 g vode). To delo je vsikdar prepustiti živinozdravniku. Rana, ki nastane, kadar se preže komolčna bula, se vobče kaj nerada zdravi, ker jo obdajajo deli, ki se pri hoji vedno premikajo.

Precejanje vina.

Večkrat se dogaja, posebno pa v takih letinah, ko je prišlo v mošt mnogo gnilega grozdja, da se vino nikakor neče popolnoma učistiti in da čistil, kakor žolice, ribjega kleja, jajčnega beljaka, španske zemlje

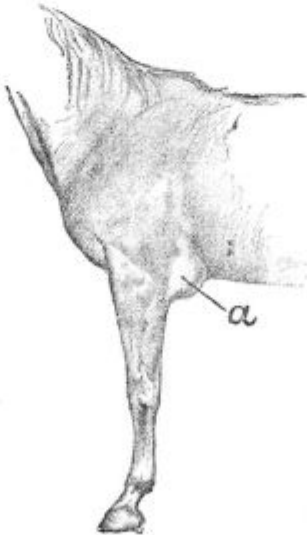
i. dr. ne samo da ne sprejme, marveč se po njih celo še bolj skali.

Če se tako vino prepusti samemusebi, se pri šibkem vinu le redkokdaj dogodi, da bi se samoodsebe popolnoma učistilo. Če se pa ne učisti, potem se more z gotovostjo računati, da se bo tako vino spridilo, kadar nastopi gorko vreme, kajti poleg kalnost povzročujočih beljakovin in drugih snovi se v vino naselijo še druge bolezni, n. pr. kan, vsled česar vino izgubi na moči; potem očetne glive, ki povzročajo, da vino cikne; nadalje *saccharobacillus pastorianus*, *micrococcus saprogenes vini* i. dr., ki povzročajo zavrelko itd. Na tem je seveda največ krivo površno ravnanje pri trgatvi in pozneje pri kletarjenju, kajti še sedaj so vinogradniki, ki svojih slabo napravljenih vin niti pretakati nečejo.

Posebno letos se vidi mnogo vin, ki se kaj nerada čistijo, čeprav so jih tupatam skušali umetno čistiti z navadnimi čistili. V takem slučaju je mogoče vina očistiti le s pomočjo cedil. Če so vina popolnoma povrela in drugače niso pokvarjena, se dajo prav dobro čistiti ter ostanejo potem popolnoma čista. Vendar stori vsakdo prav, če letošnja vina po izvršenem čiščenju tudi dobro zažvepla (1 kos na 4—6 hl), da tako pomori vse morebitne bolezni.

Ker bi se utegnil ta ali oni odločiti za precejanje, hočemo tu opisati potrebne priprave in njih rabo.

Čiščenje vina s precejanjem je sicer že stara reč, a se ta način čiščenja dosedaj ni mogel splošno uvesti,

Podoba 32.

posebno ne v manjših kletih, in sicer zato ne, ker so navadna cedila delovala le počasi in površno, velika cedila pa, ki so sicer dobro čistila, so bila preveč sestavljena in tudi predraga, tako da so si jih mogle omisliti le večje vinske trgovine, odnosno le večji posestniki.

Kakor druge stroje, so razne tvrdke skušale tudi cedila napraviti cenejša in kolikor možno dobro delujoča.

V prejšnjih časih so se najbolj rabila holandska cedila, ki so obstojala iz visoke lesene ali bakrene valjaste posode, v kateri je viselo 2—5 in tudi več platnenih vreč. Za zgoščujočo tvarino se je jemalo lesno oglje, pa tudi kuhan popir, žolica itd. Ta cedila so sicer dobro čistila, a delo je bilo zamudno, posebno če se je vreča le količkaj pretrgala, ker v tem slučaju je bilo treba pregledati in izprati vse vreče, če slučajno ni bilo mogoče takoj najti pretrganega mesta. Pri sedanjih cedilih se pa to ne dogaja več, ker so večinoma kovani in ker se namesto vreč rabijo posebne, gosto spletene mreže, za zgoščujočo tvarino pa azbest ali pa poseben bombaž.

Z vsestranskim poskušanjem se je nekterim tvrdkam (posebno J. Malovichu) posrečilo sestaviti cedila, ki današnjim razmeram zadoščajo, posebno pa glede cene, kajti cedila, ki v 10 urah precede 10—20 hl, stanejo 270 K, taka pa, ki precede 2—4 hl na dan, stanejo 80 K. Pri tem pa moramo omeniti, da so majhna cedila le igrača, ker je delo z njimi prezamudno. Če se torej kdo odloči za nakup cedila, naj rajši žrtvuje nekaj denarja več, pa naj si omisli stroj, da bo res zadovoljen z njim. Hitro in dobro delujoče priprave pa lahko tudi izposodi proti primerni odškodnini.

Gori navedena tvrdka izdeluje še drugovrstna cedila, ki so še cenejša od teh. Ta cedila so iz podolgate in prav ozke mrežaste valjaste posode, element imenovane, ki se kar v stroj obesi ter se pusti, da teče vino skozi. Ta cedila imajo tudi to prednost, da se lahko porabijo holandska cedila, z razločkom. da se namesto vreč vanja obesijo te mrežaste posode.*)

V tak stroj se lahko pritrudi 1—20 elementov. Cedilo z dvema elementoma stane 155 K ter precedi na dan, t. j. v 10 urah, 12—24 hl; cedilo z 10 elementi stane 680 K ter precedi 60—120 hl na dan. Vsak element posebej stane 60 K; posode pa, v katere se ti elementi pritrjujejo, stanejo od 25 K više.

Kako je s temi stroji ravnati, pojasni vsaka tvrdka, od katere se stroj kupi. Zato bodi tu le povedano, da se najprej z vinom, ki ga mislimo precediti, zmeša gotova množina azbesta ali druge zgoščujoče tvarine, potem se naglo vlije v stroj vino, tako da je posoda polna. Spodaj se odpre pipa, in kar izteče, se spet vlije v stroj ter se to ponavlja toliko časa, dokler spodaj ne začne iztekati popolnoma čisto vino. To je znamenje, da so vse mrežne luknjice dovolj zgoščene, in potem se ostalo vino kar neprenehoma vlija, še bolje pa pumpa v stroj v istem razmerju, kakor spodaj izteka. Pri tem pa je paziti, da je stroj vedno poln.

Kdor tako postopa, dobi takoj kakor luč čisto vino.

Enainista zgoščujoča tvarina se lahko večkrat rabi, vendar se mora po vsakem čiščenju prav dobro izprati. Če se je precejalo bolno vino, n. pr. cikasto, je bolje, da se dotična tvarina zavrže in se stroj izpere z vrelo vodo, ker se drugače pokvari tudi drugo, zdravo vino. Sploh pa se mora stroj po vsakem čiščenju prav dobro izmiti.

*) Slike objavimo v prihodnji številki »Kmetovalca«.

Precejeno vino ne dobi nikakega postranskega duha ali okusa, izvzemši če je bila zgoščujoča tvarina slaba. Pač pa dobi še boljši okus, ki ga poprej vsled v njem plavajočih gnilih snovi ni imelo.

Taka cedila so posebno pripravna za gostilničarje, ki bi svojim gostom morali dajati vedno le čisto vino. Želeti pa bi bilo, da se tudi naši vinščaki poprimejo takih priprav, da poneha tarnanje glede nečistih vin.

Vipavci so se letos precejanja jako poprijeli in samo v Vipavi so si trije omislili prav velika cedila, katerih vsako stane 2500—3000 K. To znači napredek v kletarstvu, kar je ondodnim v nogradnikom le v korist.

Fr. Gombač.

Dva predloga novomeške podružnice, tičoča se pospeševanja kranjskega sadjarstva.

Splošno se priznava, da je ljudska šola tisto mesto, kjer naj se prične s pospeševanjem sadjarstva. In tako je tudi! Na ljudski šoli je treba vcepiti mladini ljubezen za to važno kmetijsko panogo; ondi je deliti prvi pouk v tej stroki, da se je pozneje v življenju z veseljem oklenejo in da jo uspešneje goje kakor je to današnjim gospodarjem mogoče.

Če naj pa ljudska šola zadosti tej nalogi, če naj podaja potrebni pouk o sadjarstvu in pomaga na ta način vzgajati kmetijski naraščaj, ki bi bil bolj usposobljen za svoj poklic, ki bi se z večjim veseljem in z večjim uspehom poprijel te stroke, potem je treba, da tudi merodajni krogi za to skrbé, da se na vseh ljudskih šolah vpelje pouk v sadjarstvu, najsibo že v kmetijskih nadaljevalnih tečajih ali pa v ponavljalni šoli, kajti sedanji pouk ni zadosten, ker je prepuščen popolnoma dobri volji posameznih učiteljev in se zaradi tega ne izvršuje povsodi tako, kakor bi hilo želeti.

Da je res tako, so nam dosti očitna priča šolski vrtovi! Koliko pa je takih šolskih vrtov po deželi, da bi se iz njih dalo sklepati na uspešen pouk učencev v sadjarstvu? In vendar so vzgledno urejeni in vzgledno oskrbovani vrtovi neobhodno potrebni učni pripomočki, če naj se doseže dober uspeh. Vsaka ljudska šola bi morala imeti dobro oskrbovano drevesnico in sadni vrt; pri nas pa pogrešamo teh spodbudnih in poučnih nasadov celo po tistih krajih, ki so po naravi ustvarjeni za sadjarstvo, v krajih torej, kjer bi se morala ta panoga z vsemi močmi pospeševati, da se dovede do časa primerne napredka in lepše dobičkonosnosti.

Seveda je treba za tak pouk v ljudski šoli in za dobro oskrbovanje šolskih drevesnic tudi usposobljenih moči, učiteljev, ki so večji tej stroki in ki imajo tudi potrebno veselje za to. Take moči treba pa tudi vzgojiti, kar naj se zgodi na pripravnicah. Treba je le, da se tudi tam nastavi veččak, ki bo imel potrebne sposobnosti za pouk v teoretičnem in praktičnem sadjarstvu. Vse to se je naglašalo že pri raznih prilikah. V letošnjem zasedanju državnega zbora se je gorko potegoval za to tudi naš državni poslanec F. Povše. Malo prej pa se je ta zadeva razpravljala na predlog učitelja A. Lapajneteta pri občnem zboru kmetijske podružnice v Novem mestu, kjer sta se sprejela v tej zadevi dva predloga, in sicer:

1. Kmetijska družba naj deluje na to, da se na c. kr. učiteljišču nastavi strokovni učitelj za pouk v kmetijstvu.

2. Kmetijska družba naj deluje na to, da se uvedejo na ljudskih šolah kmetijski nadaljevalni tečaji.

Strokovni učitelj, ki bi poučeval na učiteljsku sadjarstvo, naj bi bil obenem nadzornik za šolske vrtove ter naj bi kot tak dajal seveda tudi potrebne nasvete za osnovo kakor tudi za primerno uredbo in oskrbovanje šolskih vrtov. Na oba ta predloga opozarjamo danes vse podružnice na Kranjskem in jih prosimo, da se v istem zmislu v prid dobri stvari izreko pri občnem zboru v Ljubljani. R.

O določanju finosti žveplene moke za žveplanje trt.

V strokovnih knjigah se navadno trdi, da je za žveplanje trt uspešna le žveplena moka, ki ima najmanj 70 stopenj finosti po Šanselu (Chancel). To se pa ne sme tako strogo vzeti, kajti sedaj vemo, da žveplo deluje na trti z žvepleno sokislino, ki se tvori in ki uničuje gliviški tros, in da je slednjič vsaka žveplena moka dobra, le da finejša moka hitreje in več žveplene sokislino razvija in je zato tem boljša, čim finejša je. Trditev, da bi bila kaka manj fina žveplena moka popolnoma zanič, ni resnična; ona je le šibkejša, oziroma počasneje učinkujoča. Preskušnje zadnjega časa pa uče, da sta za uspeh žveplanja najbolj odločilna čas in vreme. Ob pravem času in ob ugodnem vremenu se z najslabšo moko več doseže kakor z najfinejšo ob nepravem času in ob slabem vremenu.

To smo hoteli najprej povedati, preden govorimo o določanju finosti žveplene moke z ozirom na tisto, ki jo je naša družba oddajala lani in letos. Da pa o tem predmetu sploh pišemo, so povod neka sumničenja.

Kmetijska družba je lani kupila od „splošne zveze avstrijskih kmetijskih zadrug“ („Allgemeiner Verband landwirtsch. Genossenschaften in Oesterreich“) na Dunaju žvepleno moko, ki je prišla naravnost iz južne Italije. Žveplo je bilo kupljeno za 70° finosti. Omenjena zveza je bila ustanovljena s sodelovanjem c. kr. kmetijskega ministrstva, je nekako „uradno“ središče za skupno priskrbovanje gospodarskih potrebščin v Avstriji, ki je vzvišena nad vsakim podlim sumničenjem. Ta žveplena moka je bila na Dunaju v c. kr. kmetijsko-kemijskem preskušališču preiskana in so določili 63° finosti, torej 7° manj, kakor je bilo pogojeno pri nakupu. C. kr. kmetijsko-kemijsko preskušališče na Dunaju je pa ob tej priliki izdalo naslednjo izjavo glede nezanesljivosti določanja finosti po Šanselu:

„Kar se tiče določanja finosti žveplene moke, je resnično, da Šanselova cevka daje zelo nezanesljive podatke. Čeprav posamezen analitik more dobiti s popolnoma enakomernim delom enaka števila, je pa način tresenja na oborjenje vendar tolikega vpliva, da v raznih preskušališčih lahko dobe zelo velike razlike v finosti.*) O vplivu tlaka ni dosedaj še nobenih izkušenj, vendar je ta vpliv gotov. Določanje finosti s siti bi bilo boljše, vendar bi se poprej morala moka sušiti ali nad žvepleno kislino ali v sušilnih omarah.“

Tvornica pa, ki je omenjeno moko družbi poslala je dala „splošni zvezi“ na Dunaju vsled reklamacije naslednjo izjavo:

„Mi smo Vam poslali natančno tisto blago, kakor je bil vzorec. Finost je 70°. Če je preskušališče našlo le 63°, dokazuje to zopet nezanesljivost preiskovalnega

*) Leta 1900 je naša družba dobila 70° fino moko od goriške kmetijske družbe. Dočim je eno preskušališče določilo finost te moke na 56°, jo je c. kr. kmetijsko-kemijsko preskušališče v Gorici določilo na 68-95°.

načina. Kakavost rabljenega etra, širokost in dolgost Šanselove cevi, toplina, vlažnost žvepla, način, kako se je žveplo med potjo stiskalo, t. j. ali so vreče ležale spodaj ali zgoraj, vpliva na uspeh preiskave. Dajte žveplo preiskati v 10 preskušališčih, pa dobodete 10 raznih analiz. Naš dr. W., ki že 14 let opazuje finost žveplene moke, je mnenja, da preskušnja po Šanselu dá le tedaj zanesljiv podatek, če se preskusi ravnokar zmleta moka, ki ni bila še nič stisnjena. Žveplena moka, ki je imela lani v Šanselovi cevi 85° finosti, je letos kazala le 65°, dasi je bila hranjena v steklenici s steklenim zamaškom in se je rabil enak eter za preskušnjo kakor lani. Dr. W. je del ravnokar narejeno žvepleno moko z 90° finosti v vrečico ter jo je 24 ur nalahko stiskal v kopirni stiskalnici, in preskušnja je pokazala le še 70° finosti. Na dolgem potu izgubi žveplo vsled stiskanja 5—10° finosti. Mi prevzamemo popolno jamstvo za finost naše žveplene moke, vendar morate vzorce takoj (v južni Italiji) po Vašem zastopniku prevzeti, predno blago odide.“

Iz tu navedenega torej sledi, da je naša družba lansko leto kupila zajamčeno 70° fino žvepleno moko; če pa ta moka v Ljubljani ni kazala te finosti, ni zato nihče oddovoren, kar je slednjič vseeno, ker je imela moka v resnici vendarle to finost, če bi se na primeren način preiskala s sitom. Lansko leto je družbi ostalo 3 vagone te žveplene moke. Ta je torej leto dni ležala v visokih skladalnicah in je bila silno stisnjena in vrhutega je bila hranjena v zelo vlažnem skladišču. Preiskava po Šanselu je torej njeno finost pokazala še manjšo; če bi se pa preiskala s sitom, bi kazala vendar 70°, kar je gre skoz sito št. 160.

Kolikor je letos družbi čez te 3 vagone žvepla manjkalo, ga je kupila kot 70° finega in alkoholiziranega od tvrdke Braun Piazza & Co. v Trstu. To žveplo je preiskal kemik Morpurgo, ravnatelj laboratorija za preskušanje živil in potrebščin, avtoriziranega od c. kr. ministrstva za notranje zadeve, ter je določil 72° finosti.

Da preskušnja po Šanselu ni zanesljiva, bi se dalo sklepati tudi iz tega, da je v enem slučaju, ko se je žveplena moka vzela iz ene iste vreče družbene žvepla in se je razdelila na pet vzorcev, analiza pokazala 50, 56, 57, 60 in 61 stopenj finosti, v drugem slučaju pa pri štirih vzorcih ravno te moke a iz druge vreče 42 (!), 54, 55 in 63 (!) stopenj finosti. No, toliko nezanesljiva vendar ni preskušnja po Šanselu, temveč bo temu vzrok iskati drugje. Tako preskušnja je torej smatrati za toliko resno, kakor če bi kdo trdil, da je v mošnih jabolkah našel 3—4% čreslovine.

Končno naj še omenimo, da je „splošna zveza“ s pismom z one 11. t. l., št. 2539., glede oddaje žveplene moke v l. 1902. objavila naslednje: Finost tu imenovanih vrst žvepla objavimo le zaradi pregleda, ker tvornica, kakor večina drugih, ne prevzame jamstva za finost po Šanselu, ter to utemeljuje stem, da ta preskušnja ni zanesljiva in lahko dovede do nespozumljenja.

Kmetijske razmere na Kranjskem.

(Dalje.)

Poprej sem omenil, da se je iz klica po organizovanju kmetijskega stanu izcimilo slednjič naziranje, da so edina pomoč za našega propadajočega kmetovalca

razne zadruge. Nastalo je neko silovito snovanje zadrug, in kdor ni vsega odobral, je bil proglašen za sovražnika kmetovalcev; v glavah nerazumnih kmetovalcev se je pa vzbudila vesela nada, da jim je napočil rešilni dan. No, prevara je deloma že prišla in še pride!

V zmislu tega spisa je moja naloga presoditi kmetijsko združništvo z ozirom na to, ali je kmetijsko združništvo vobče in posebej ono, ki je pri nas uvedeno, vstanu pokriti izračunjeni primanjkljaj (5 milijonov K) pri kmetijstvu.

Kar se tiče kmetijskega združništva vobče, naravnost trdim, da je silno koristno, in odločno zavračam neosnovano trditev od ktere koli strani, kakor da bi bil jaz njega nasprotnik. Isto velja tudi o c. kr. kmetijski družbi kranjski, ki se ji je tudi očitala taka nezmisel. Prav osnovana kmetijska zadruga, ki ima v sebi vse predpogoje uspešnega razvijanja in delovanja, je gotovo velike koristi in važnega pomena za boljše izhajanje; a o njej trditi, da more izključno le ona tisto popraviti, kar pregreši slabo gospodarjenje, je brezmiselno. Umen gospodar more brez zadruga dobro izhajati, z njo seveda še bolje, a z našim zastarelim kmetijstvom se ne da izhajati, če je gospodar tudi ud cele vrste gospodarskih zadrug, ki še tako dobro uspevajo. Eno pa priznam, da namreč nisem za neumestne in škodljivo delujoče zadruga, kar gotovo še ni nasprotstvo proti združništvu vobče. Kmetijska družba, njene podružnice in organi so pričeli s snovanjem zadruga že pred 30 leti, in če so danes pri tem delu previdni, so vzrok praktične izkušnje. Omenjeni činitelji v deželi so zasnovali preko pol sto strogo kmetijskih zadrug, in nepotrebno bi bilo zakrivati, da se je marsikteri osnutek izjalovil, ker ni dostajalo zadostnih izkušenj in zadostnega upoštevanja razmer.

Preiščimo vpliv, ki ga more imeti pravo kmetijsko združništvo na uspevanje našega kmetijstva.

Kmetijsko združništvo more imeti le dva namena, in ta sta:

1. ugodna dobava obrtovalnih sredstev in
2. ugodno razpečavanje pridelkov.

Prvi namen se doseže z denarnimi zadrugami, ki kmetovalcu omogočujajo dobivati ceni obrtovalni denar, in nakupovalne zadruga, ki kmetovalcu priskrbujajo cene in glede kakovosti zanesljive gospodarske potrebščine. V drugi namen služijo gospodarske prodajalne zadruga, kakor skladiščne, kletarske, mlekarke in dr. zadruga. Iz tega sledi, da zadruga vobče pridelovanja ne morejo pomnožiti, temveč ga le olajšujejo, ker na eni strani znižujejo pridelovalne stroške in na drugi strani povišujejo dohodke. Denarni učinek — in le ta je dandanes merodajen — more biti primerno jako lep in je povsodi tam neoporečno odločilen, kjer je način kmetovanja že skoraj popoln in uspešen ter je le njega dohodek povišati. Pri nas na Kranjskem stoji pa reč povsem drugače; denarni učinek, ki ga sedaj moremo doseči z najboljšim združništvom, ni v nobenem razmerju z grozno izgubo, ki jo imamo vsled zastarele kmetovanja. Iz tega naj pa ne sledi, da je pri nas združništvo nepotrebno, narobe, pravo kmetijsko združništvo smatram tudi pri nas za velekoristno in ga je torej na pravi način skrbno gojiti. Snujmo torej koristne kmetijske zadruga, koder so dani pogoji za njih uspevanje, a ne varajmo kmetovalca, da bi bila od njih zavisna vsa sreča. Povejmo kmetovalcu, da naj si v prvi vrsti z boljším gospodarjenjem sam pomaga in da naj se v drugi vrsti oklene pametnih gospodarskih zadrug, ki mu pri obrtovanju pomagajo varčevati.

Poglejmo, kaj se da na Kranjskem z zadrugami doseči.

Denarne zadruga imajo namen kmetovalcem pomagati do cenega obrtovalnega denarja, nikakor pa ne, da bi mu priskrbovale hipotekarni kredit, ker je to naloga drugih, v to svrhu primernejših zavodov. Lahko rečem, da na Kranjskem sedaj povsodi velja poštena in primerna obrestna mera (oderušstvo je zelo redka prikazen, in kdor se pusti odirati, je sam vzrok). Posebnega denarnega učinka kmetijstvo od denarnih zadrug nima več pričakovati in torej tudi ne boljšega izhajanja, a njih obstoj je neobhodno potreben, da se vzdrži sedanje tozadevno ugodno stališče. Če pa postavim za načelo, da je rešitev našega kmetijstva iskati edino le v umnem kmetovanju, potem bo naš kmetovalec v dosego tega namena potreboval veliko obrtovalne glavnice, ki jo bo mogel lahko in ceno dobiti le pri zadrugah. Kmetijske denarne zadruga bodo morale biti temu primerno osnovane; zato smatram Rajfajznove posojilnice — ki ne bodo samo po imenu, temveč v resnici Rajfajznove — v vsakem večjem kraju za koristne; pretiraval bi pa, če bi jih smatral za neobhodno potrebne.

Nakupovalne zadruga, ki se pečajo s priskrbovanjem gospodarskih potrebščin, ne bodo v bodočnosti našemu kmetovalcu niti vinarja prihranile pri pridelovalnih stroških, kajti 15 let sem, t. j. odkar je c. kr. kmetijska družba polagoma in previdno pričela priskrbovati gospodarske potrebščine, je cena vsem omenjenim potrebščinam vedno tako nizka, da je nobena organizacija ne more še bolj znižati. Kot posebnost naj omenim, da se je neka zadruga v nekem slučaju obrnila do družbe, naj ta nikar tako ceno dotičnega blaga ne oddaja, ker drugače zadruga niti na stroške priskrbovanja ne pride. Kdor ve zadevo presoditi, more iz tega slučaja veliko posneti. C. kr. kmetijska družba danes oddaja preko 50 posameznih predmetov, ki so kmetijske potrebščine, in med temi so najvažnejši tisti, ki jih je družba sploh šele vpeljala v deželo. Nobena zadruga ni sama sebi namen; namen je vselej neka korist, ki se hoče z njo doseči. Če je pa ta korist že dosežena, potem bi ne vedel, čemu naj bi jo trezno misleč človek samo zato še enkrat iskal potom zadruga, ker je snovanje zadrug nekaj novega, recimo modernega. Žal, da so ljudje, ki našemu kmetovalcu v tem oziru vtepajo mržnjo do cenega delovanja kmetijske družbe, a mu prigovarjajo snovanje dražje delujočih zadrug. Jaz sem za svojo osebo prepričan, da v tem hipu kmetijske nakupovalne zadruga našemu kmetovalcu ne pomagajo niti toliko, da bi za vinar bolje izhajal; za bodočnost, ki nam je še neznan, pa menda tudi ne kaže takih zadrug snovati. Če je potrebno, pri takih razmerah snovati nakupovalne zadruga, naj vsak sam posname iz odstavka dr. Ertl-dr. Lichtove knjige „Das landwirtschaftliche Genossenschaftswesen in Deutschland“, kjer pisatelja kot vzrok, da se nakupovalne zadruga na Nemškem razmeroma tako počasi snujejo, med drugim navajata tudi naslednje: „Končno se more kot vzrok slabšega razvijanja nakupovalnih zadrug v pokrajinah z drugače razvitim združništvom omenjati radosten znak, da je namen nakupovalnih zadrug tamkaj že popolnoma dosežen. V nekterih pokrajinah se je namreč že posrečilo, tako na pr. na Hessen-Darmstadtskem, doseči take cene in toliko poštenost pri blagu, da se namen nakupovalnih zadrug sme smatrati za izpolnjenega in da sedaj ni treba snovati novih kmetijskih konsumnih društev, ker so se trgovci prilagodili poštenim priskr-

bovalnim razmeram, ki so jih vpeljale zadruga.“ Pomniti moram, da so kmetijska konsumna društva na Nemškem vse kaj drugega kakor naša, kajti ona priskrbujejo le tiste potreščine, kakor jih naša kmetijska družba, in strogo izključujejo kolonialno in manufakturno blago, celo pa točenje vpijančljivih pijač ali priskrbovanje zabave na kegličjih.

(Dalje prihodnjič.)

Sprememba planinskih njiv v travnike.

Donesek k povzdigi planšarstva.

Spisal profesor Rudolf A. Thallmayer, docent na c. kr. tehnični visoki šoli v Gradcu.

V novejšem času so se tudi pri nas v Avstriji začeli temeljiteje baviti s planinskim kmetijstvom, ko sta nam Švica in Algav v tem oziru že desetletja dajala zgled in so znameniti možje, kakor Trientl, Wilkens, Wilhelm i. dr., dolgo časa brezuspešno svarili in vzpodbujali. Štajersko planšarstvo se je začelo zboljševati šele, odkar uspešno deluje štajersko vzorno gospodarstvo v „Oberhofu“.

Ta prestanek v našem tako naglo napredujočem času z velikimi gospodarstvenimi prevrati pomeni ne le nazadovanje, marveč naravnost propad našega planšarstva, ktereга pomen se za planinske dežele same, kakor tudi za vso državo, žal, le premalo upošteva. Dvoje je po našem mnenju krivo zaostajanja: prvič nedostatno znanje in razumevanje današnjih gospodarskih razmer od strani planšarjev samih, drugič pa malo zanimanje in pičla podpora planšarstva od strani poklicanih krogov in združb.

Prvo zadevo je Wilkens rezko pojasnil, ko je leta 1884. izustil besede: „Človek bi skoraj obupal nad tem, da bi bil sedanji rod planincev dostopen zboljšavam v planšarstvu. V gospodarstvenem ozirni vidimo pri njih nebriznost, ki jo je težko premagati.“ Da se od takrat razmere niso dosti zboljšale, nam dokazuje opomnja Jugovičeva, ki jo je lansko leto izustil v svojem predavanju „o položaju kmetov hribovcov po Planinah“: „Vsa sredstva v povzdigo planinskega kmetovalstva padejo v brezdno skoz velikansko luknjo, ki jo dela nedostatek zvedenosti in izobraženosti v gospodarsko življenje naših kmetov.“*)

Zastran drugega momenta nam kaže primerjanje z našimi ravninami ali s planinskimi kraji v Švici, kolika razlika je med tamkaj in med našimi planinskimi deželami. Po delovanju poskušališč se je tam na podlagi desetletnih izkušenj skoraj za vsako lego dognal prirodnim in gospodarskim razmeram primeren način obdelavanja in vsaka morda potrebna sprememba pri delovršbi se je izvedla po modernih načelih ter pod vodstvom in nadzorstvom sposobnih strokovnjakov. Pri nas pa ostaja vse pri starem, nekoliko zaradi nezadostne raziskave planinskih odnošajev, nekoliko zaradi tega, ker v to poklicani krogi in združbe premalo skrbje za stvar. Dočim tam pomagata znanost in veda kmetovalcu, da si zboljša svoj položaj, se pri nas stori jako malo, skoraj nič. Drugod so že zdavanj opustili delovršbo, ki se je izkazala času neprimerno, zastarelo, izkratka nedonosno. Le po naših planinskih deželah ni to tako; tu kmet še vedno kakor nekdanj svoje žito sam prideluje, dasi ga ta pridelek mnogo več stane

kakor če bi ga kupil. Dandanes, ko vodijo železnice in ceste že do vsakega jarka, kmet ni več primoran, si svojih potrebščin sam pridelovati kakor nekdanj, ko je bil ločen od sveta. Jugovec pravi v tem oziru: „Pri kmetem gospodarstvu je ostal stari čas, v zunanjem svetu pa je napočil nov, viharen. Velikanski je prepad, ki loči gorjanskega kmeta na njegovem starem posestvu od novega sveta; kar velja velikemu svetu za blagoslov napredka, je našemu hribovcu prokletstvo, ker je ostal v blatu nevednosti, sovraštva do napredka in vraž.“

Wilkens je pisal o tem naturalnem gospodarstvu takole: „Pesniku, umetniku ali romantično čutečim ljudem se more to iz srednjega veka v naš čas segajoče naturalno gospodarstvo dozdevati prav primerno, kmetovalec ali državnik pa vidi v njem popolnoma napačno in nedonosno gospodarstvo.“

Vsi raslogi silijo kmetovalca po naših planinah, da se peča izključno le z živinorejo, zato naj njegovo obdelovanje zemlje meri v prvi vrsti na dobivanje klaje, ki mu jo dajo travniki najbolj in najceneje. V današnjih narodnogospodarskih razmerah proizvajanje živalskih pridelkov še največ obeta; koliko bolj po planinah, ki so kakor nalašč ustvarjene za travništvo in živinorejo, z druge strani pa obdelovanje njiv ovirajo prirodni, tehnični in gospodarstveni zadržki.

Dandanes obče priznana načelo, da se mora kmetovalec dejanskim prirodnim in gospodarskim razmeram prilagoditi, govori za to, da se njive po planinah izpremene v travnike. Mi vidimo v tem najvažnejši pripomoček v povzdigo planšarstva, in zato hočemo to vprašanje kolikor mogoče vsestransko razmotrivati, nadejajoč se, da bomo s tem obrnili pozornost planincev na to velevažno poglavje in tako vzpodbudili izpremembo slabih njiv v dobre senožeti.

V našem zmislu se „travnik“ ne more imenovati vsako s travo porastlo zemljišče, marveč le ona travniška tla, ki so po znanstvenih, tehničnih in gospodarstvenih načelih umno urejena in obdelovana. Po Planinah naletimo na dvojne oblike travnikov, na rovtne in na planine, ki se razlikujejo v tem, da se prve kosé, po slednjih pa se le pase. Ruša obstoji iz raznih rastlin, iz bilastih in listnih trav, razne detelje in dobrih zelišč. Ta različnost rastlin je za kmetovalca velike koristi. Doneski so veliki, zanesljivi, tla se dobro izkoriščajo, klaja je dobra, okusna. Zaradi tega je zelo važno, da se izve prava sestava rastlin. Namen tega kratkega spisa ne more biti, da bi se vsakemu posamezniku dajali nasveti, to bi bila naloga učnega in poskusnega zavoda za planšarstvo, ki bi na podlagi krajevnih razmer mogel edin planšarjem svetovati, zakaj različni faktorji, kakor tla, podnebje in lega ter drugi odnošaji delajo često bistveno različno sestavo ruše.

Vobče nudijo naše planinske dežele za travništvo kar največje ugodnosti, in sicer:

I. Zastran podnebnih razmer:

1. Obilna moča in razumno velika vlažnost zraka obdelovanje njiv zelo otežuje, travništvu pa je v prilog.

2. Kratka doba rasti in pičla gorkota v visokih legah ne zadostuje dozoritvi njivskih rastlin, zlasti plemenitih žitnih vrst; hudi zimski mrazovi, oziroma dolga zima ovirajo setev donosnih ozimin.

3. Pozno kopnenje snega, pogosten poletnji dež otežuje in tudi draži obdelovanje njiv.

Plohe in toča škodujejo ruši mnogo manj kakor njivskim rastlinam, ne glede na to, da morejo travniška

*) Glej 6. številko »Kmetovalec« t. l. »Nekdanj in zdaj«.

tla zadrževati dosti večje množino vode, ki počasi in pod zemljo odteka, da torej travišče na ta način pomaga tla rodovititi, odplave zabranjevati, studence napajati i. dr.

II. Zastran zemeljskih razmer:

1. Tla po naših prvotnih Planinah je težko obdelovati, po apneniških Planinah pa je zemlja plitva in kamenita, torej za polje malo sposobna, za travništvo pa, ki je dosti manj izbirično. še dokaj pripravna.

2. Ker ima planinski svet bolj ali manj visečo lego, otežuje to zopet obdelovanje, draži delo, potrebuje za vožnje več delavske sile in onemogućuje porabo strojev i. dr.; najboljše zemeljske snovi voda odplavlja in odnaša, in te odplavine zopet zasipajo rekam struge, da nastajajo povodnji ali pa se kot vrednostni del narodnega premoženja brezkoristno izgublja v morje.

III. Zastran gospodarstvenih razmer:

1. Ratarstvo po planinskih krajih zahteva iz gori navednih razlogov veliko človeškega dela. To pa je v hribih ne gledé na vedno naraščajoče pomanjkanje delavcev še zaradi tega dražje, ker ga mora pogorski kmet opraviti s svojo družino, ki mu jo je rediti tudi ves čas leta, ko je le malo dela. Opomnimo naj le na dolgo zimo, po nekterih krajih skoraj tretjino leta, mnoge praznike i. t. d. Kmet prideluje svoje žito, da preskrbi rodbino in družino s kruhom; ali družina (posli) mu pomaga pojediti ne le njegov kruh, temveč použije tudi glavni pridelek njegovega mlekarstva. Zdaj je kmetu vseeno, če v svojem planšarstvu pridelava veliko ali malo, dobrih ali slabih mlečnih izdelkov, njemu je vseeno, če dajo njegove krave veliko ali malo mleka, ker mlečne izdelke použije največ rodbina in družina.

2. Pridelki pa niso nikakor v pravem razmerju z visokimi stroški obdelovanja njiv, zakaj znano je, da zraste po planinski zemlji v najboljših slučajih le štirikratna množina zrnja, t. j. iz 4—7 hektolitrov semena na hektaru kvečjemu 16—28 hektolitrov žita.

3. Vsled vedno razširjajoče se industrije je tudi po planinskih krajih vedno huje za delavce, in ti zahtevajo vedno več plačila.

4. Ker je združništvo že zelo razvito, občilne razmere vedno boljše, bo planinec svoje pridelke iz živinoreje laže in bolje mogel spečati kakor poprej in z druge strani bo žito za svojo potrebo od drugod ceneje in laže dobival kakor v preteklosti.

Iz tega naj bi se posnela gospodarstvena važnost, celó potrebnost, da se polje po planinah izpremeni v travišča.

„Gosp. Glasnik“

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 101. Zakaj imajo kumare letos bele pege in ne uspevajo? (A. K. v T.)

Odgovor: Ker niste natančno popisali belih peg in tudi ne sporočili, kje so te pege, vam ne moremo dati določenega sveta. — Na mladih kumarnih rastlinah dela bele pege neki črnorjav črv, „*heliethrips haemorrhoidalis*“, in povzroča sušico rastlin. Ta škodljivec se zatira s pridnim škropljenjem. — Kadar mlade kumarne rastline dobe umazane maroge, na spodnji strani listja se pa kažejo belkaste in močnate lise, je temu vzrok neka pajkova pršica „*tetranychus telarius*“. — Starejše rastline napada poleti medena rosa in je vsled nje listje prevlečeno z neko moki podobno tvarino. To bolezen povzroča gliva „*sphaerotheca castagnei*“. Medena rosa na kumarah se zatira z žveplanjem.

Vprašanje 102. Kako odpravim mravljinco iz čebelnih panjev? Poskušal sem že razna sredstva, potresal sem s pepelom, a vse nič ne pomaga. (T. K. v G.)

Odgovor: Predvsem skrbite v čebelnjaku za snago ter zlasti odstranjujte vse mrtve čebele. Mravlje pa najbolje in najhitreje odpravite z naftalinom. Potresajte ga tako kakor ste delali s pepelom. Naftalin ima zelo močan duh, ki pa čebelar prav nič ne škoduje.

Vprašanje 103. Kako je pregnati ščurke? S sredstvi, ki sem jih dosedaj rabil, nimam nobenega uspeha. (J. M. v D. v.)

Odgovor: Sredstev za preganjanje ščurkov je vse polno in ne gre, da bi jih tukaj navajali. Glavna reč je in ostane največja snaga in to, da se zadelajo vse razpoke v tleh in v zidovju. Skrbno je zlasti na to gledati, da ne ostajajo čez noč ostanki jedil, kosti i. t. d., do katerih morejo ščurki. Če se vse to uredi in se potem s katerikoli sredstvom ščurki love, pobijajo i. t. d., potem se gotovo v doglednem času zatró. Ponoči, ko je vse tiho in tma, prilezejo ščurki iz svojih skrivališč, in takrat se jih lahko na stotine pobije, če se nenadoma pride v kuhinjo z lučjo. Prav dobro sredstvo je kuhinjo zvečer izprazniti, okna zapreti in potem v kuhinji žveplo zažgati, da se vsa kuhinja napolni z gostim žveplenim dimom. Ta dim vse pomori, kar je živega. Predno se gre v tak zažveplan prostor, ga je dobro prezračiti, ker je zdravju silno škodljiv.

Vprašanje 104. Ktero umetno gnojilo naj rabim v trtnici, da dosežem bujnejšo rast? (A. P. S. v D.)

Odgovor: S čilskim solitrom boste v trtnici dosegli najboljši uspeh. Ker se čilski soliter hitro raztopi in se vse tisto, kar rastline ne morejo zavžiti, izgubi, zato se priporoča s čilskim solitrom po malem, a večkrat gnojiti.

Vprašanje 105. Kako je kurja jajca hraniti, da dolgo časa ostanejo sveža in se ne spridijo? (M. T. v D.)

Odgovor: Najboljša sredstva, jajca ohraniti, so naslednja: 1.) Vkladanje jajec v prav suho in drobno kameno sol v primernem zaboju, ki se hrani v prav suhi shrambi. Ko je zaboj poln, se zabije, obrne in se odbije dno, da pridejo k porabi najstarejša jajca. 2.) Jajca se skrbno namažejo z vazelino. To sredstvo je dobro, a zelo zamudno. 3.) Jajca se hranijo v apnenem beležu, ki ima nekako tako gostost kakor kakšna redko kuhana kaša. Apnen belež pa dá jajcem neprijeten okus; zato taka jajca niso porabna za fino pecivo ali za močnate jedi. 4.) Jajca se hranijo v raztopini vodotopnega stekla. To sredstvo je najboljše, ima pa nedostatek, da takih jajec lupina pri kuhanju počí; vendar se da to preprečiti, če se jajca pred kuhanjem previdno nabodejo z močno iglo. Ker je ta nedostatek zelo brezpomemben in se mu lahko odpomore, in ker drugače raztopina vodotopnega stekla jajca najbolje obrani, zato je to sredstvo najbolj priporočeno. Jajca, hranjena v vodotopnem steklu, se skoraj leto dni obdrže zdrava, in to za vsako porabo. Za hranjenje je najbolje vzeti prav sveža jajca, in sicer neplojena, t. j. tista, ki so od kokoši, ki žive brez petelina. Predvsem se jajca dobro zmijejo v vodi, v kateri se raztopi 3% borove kisline, da se z njih odstranijo vsi trosi in kali eventualne gnilobe. Vsa jajca, ki so počena, je izključiti. Taka jajca se vložijo v vodo, ki ji je primešano vodotopno steklo. To delo se takole vrši: Voda, ki se bo rabila v ta namen, se najprej zavre, da se notri nahajajoče glive ugonobé. Na vsakih 20 l poprej zavrete, a potem popolnoma ohlajene vode se dene 1 l vodotopnega stekla, t. j. 5%. Teh 21 l, ki zadoštujejo za 400 do 450 jajec, se vlije v lončene vrče. Jajca se lepo vložijo in vrči se zavežejo z mehurjem ali s pergamentnim popirjem, kakor ukuhano sadje, ter se hranijo v hladnih kletih.

Vprašanje 106. Ali je rabljeno usnjarsko čreslo porabno za steljo? Jaz imam takega čresla dovolj na ponužbo, stelje mi pa manjka. (H. T. v Š.)

Odgovor: Rabljeno čreslo je pač porabno za steljo, vendar ga za konje ni rabiti, ker je v njem vedno še nekaj čreslove kisline, ki kopitom škoduje. Gnoj, ki se dela iz čreslove stelje, se jako počasi godi, ker čreslova kislina zavira razkrajaje. Tak gnoj je najbolje podelati v mešanec, ki se meša s cestnim blatom ali z apnom.

Vprašanje 107. V zadnjih letih opazujem pri čebuli nekaj čudnega, kar mi precej škodo prizadava. Velik del čebulnih rastlin v rasti nekam zaostaja. Pač se zdebele, a kmalu poginejo. Odkod je ta prikazen in kako jo je odstraniti? (J. L. v D.)

Odgovor: Popisana prikazen, ki se pri čebulnatih rastlinah šestokrat kaže, prihaja od majhnega črviča, ki se s prostim očesom niti ne vidi, ter živi v notranjih delih rastlin. Bolezen, ki jo povzroča ta škodljivec, *tylenchus allii*, se na ta način zatira, da se vsaka rastlina, ki pokaže znake bolezni, precej izruje in sežge. Istotako je gledati, da čebula ne pride prepegosto na isto njivo, oziroma gredo.

Vprašanje 108. Po mojem površnem računu bi moral prodajati vino po 60 K hl, da bi izhajal, zato se hočem pričeti ukvarjati s sadjarstvom, ker se lepo namizno sadje pri nas lahko prodaja in je od leta do leta dražje. Prosim sveta, koliko narazen naj sadim razne sadne vrste pritličnega drevja, ktere vrste hrušek gre cepiti na kutino in kako je prerezovati in pristrigovati sadno drevje, da dobi okroglo in stožčasto obliko? (P. K. v G.)

Odgovor: Iz Vašega vprašanja smo posneli, da hočete napraviti sadovnjak iz pritličnega drevja, ki bo imelo piramidno obliko. Tako drevje je saditi 3—4 m narazen. Na kutino se cepijo vse hruševne vrste, če se jih hoče obdržati pritlične, in iz istega vzroka je jablane cepiti na ivančkovo ali dusenovo podlogo. Sadno drevje, zlasti pa pritlično in oblikovano drevje se vzgaja z obrezovanjem, ne pa s pristrigovanjem. Naši vrtnarji pač pristrigujejo sadno drevje kakor vrtnice, zato pa tudi nimajo nobenega uspeha. Kako je pritlično drevje z obrezovanjem vzgojiti v obliki piramid, ga dovesti do rodovitnosti in rodno obdržati, to je cela veda, ki se ne da spraviti v okvir odgovora na vprašnje v našem listu. V tem pogledu vam ne moremo dati drugega nasveta, kakor da si kupite N. Gaucherjevo knjigo „Handbuch der Obstkultur“. V tej knjigi so vsa dela za vsako sadno vrsto posebej prav podrobno popisana in z mnogimi izbornimi podobami tako pojasnjena, da more po tej knjigi vsak razumen človek brez učitelja postati dober sadjar.

Vprašanje 109. Pri nas je navada, mladim pujskom, kadar se odstavijo in ne marajo jesti, poščipati s kleščami zobe, zlasti podočnike. Ali je res kaj na tem? (M. Š. v Z.)

Odgovor: Mladim pujskom, kadar še sesajo, je pač priporočeno poščipati osti zob, če so preostre, ker pujski z ostrimi zobmi doječo svinjo preveč nadlegujejo in jo lahko ranijo na seskih, vsled česar jih ne pusti več sesati in jim postane sovražna. Kadar so pa pujski že odstavljeni, je poščipavanje zob nezmisel, in če taki pujski niso ješčji, iskati je vzroka drugje.

Vprašanje 110. Ali je dobro kobili, ki ni rada breja, puščati kri, predno se pripusti? Ali je to morda le prazna vera? (M. Š. v Z.)

Odgovor: Predvsem se mora vedeti, zakaj kobila nerada sprejme, kajti vzroki so različni in med njimi so res taki, da puščanje krvi pomaga. Puščanje krvi pa z druge strani nakakor ni priporočljivo, zato umni konjerejci tiste vzroke, ki se odpravijo s puščanjem krvi, rajši odpravijo s kakim drugim naravnim ravnanjem. Dobro rejene kobile, ki nerade sprejmejo, je ob času, ko se imajo pojati, pridno prepeljavati ali vpregati. Takim kobilam tudi ni dajati preveč in predobre krme. Iskre kobile je dovesti k žrebcu šele proti koncu pojatve. Če lene in mrtve kobile ne sprejmejo, je pa puščanje krvi naravnost nezmisel.

Gospodarske novice.

* P. n. gg. družbene ude, zlasti pa č. načelnštva podružnic opozarjamo na družbeni občni zbor, ki bo v četrtek, 10. julija t. l. dopoldne ob 1/2 9 v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani, ter jih prosimo za obilno udeležbo, zlasti z ozirom na važno volitev podpredsednika in starih odbornikov.

* Računski sklep in bilanca c. kr. kmetijske družbe za l. 1901 sta priložena današnji številki „Kmetovalca“.

* Nov enoletni tečaj na družbeni gospodinjski šoli se prične 1. oktobra t. l. Razpis za sprejem v to šolo je med uradnimi vestmi današnje številke. Opozarjamo, da je glavni odbor učni red tej šoli tako izpremenil, da je gojenkam, ki želé, dana prilika, da se v teku leta zadostno priuče nemškemu jeziku.

* Kose so družbi, razen 60 in 80 cm dolgih, vse pošle, a tvornica nam je obljubila 3. julija poslati toliko 65, 70 in 75 cm dolgih, kolikor jih bo mogla do tedaj pripraviti. To naznanjamo gg. udom v blagohotno vednost, da se bodo vedeli ravnati, kajti naročila na srednje dolge kose bomo mogli zvrševati šele po 3. juliju.

* Naročil na osle je došlo toliko, da je zaloga podolgem žilastih odbranih (po 1 K), enoličnih odbranih težkih (po 70 h) in enoličnih odbranih lažjih osel (po 60 h) popolnoma pošla. Podolgem žilastih osel ni več dobiti, pač je pa družba brzojavno še naročila enoličnih odbranih težkih osel (po 70 h), ki so že na potu in bodo v Ljubljani, ko ta list pride v roke gg. udom. Druge vrste osle se še dobivajo.

* Opozarjamo na spis o določanju finosti žveplene moke, ki je objavljen v tej številki.

* VII. avstrijski vinski shod bo od 14. do 17. septembra v Kremzu na Dolenjem Avstrijskem, in sicer v zvezi z mednarodno razstavo strojev in orodja za vinstvo in kletarstvo. Udeležba je vsakemu dovoljena proti zglastitvi in plači vdeležilnega listka. Zglastiti se je pri shodovem tajniku prof. Rathsamu v Kremsu.

* Za setev ajde opozarjamo na porabo umetnih gnojil. Pri nas gospodarji še ne vedo, da ajda potrebuje zelo veliko redilnih snovi, zlasti dušika in fosforove kisline, in da je pri nas ajda v zadnjih desetletjih zato tako slabo rodila, ker je zemlja izsesana. Strniščni ajdi zaradi kratkega časa seveda ni mogoče gnojiti s hlevskim gnojem, zato so pa tu posebno umestna umetna gnojila. Za ajdo priporočamo čilski soliter in rudninski superfosfat. Čilski soliter stane 30 K in rudninski superfosfat pa 7 K 25 h 100 kg. Kajnit je ajdi škodljiv in Tomasova žindra ji tudi ne hasni, ker se prepočasi razkaja.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Vabilo gospodom družabnikom c. kr. kmetijske družbe kranjske

na
OBČNI ZBOR,

ki bode

v četrtek, dne 10. julija 1902. l. ob 1/2 9 dopoldne v „dvorani Mestnega doma“ v Ljubljani.

SPORED:

1. Predsednik prične zborovanje.
2. Poročilo o delovanju glavnega odbora v l. 1901.
3. Predložitev družbenega računa za l. 1901. in proračuna za l. 1903. (Račun in proračun se določijo gg. družabnikom o pravem času.)

4. Volitev družbenega podpredsednika namesto po pravilih izstopivšega gosp. ravnatelja Frančiška Povšeta.

5. Volitev štirih odbornikov v glavni odbor (namesto gg.: grofa Antona Barba, veleposestnika v Rakovniku; barona Leopolda Liechtenberga, veleposestnika v Jablah; Alojzija Pavlina, c. kr. višjega živinozdravnika v Ljubljani, in umrlega Frančiška Witschla, stavbnega svetnika v Ljubljani.

6. Volitev dveh računskih preglednikov.

7. Poročila in predlogi odborovi.

8. Poročila in predlogi podružnic.

9. Nasveti in prosti govori posameznih družabnikov.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 5. junija 1902.

Oton pl. Detela s. r.,
predsednik.

Gustav Piro s. r.,
tajnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Žužemberku dne 6. julija t. l. ob treh popoldne v šoli.

S P O R E D:

1. Volitev načelnika.
2. Volitev odposlanca k občnemu zboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.
3. Posvetovanje zaradi trtnice.
4. Posamezni nasveti.

Kmetijska podružnica v Žužemberku,
dne 22. junija 1902.

I. Vehovec, tč. odbornik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Ribnici v nedeljo, dne 6. julija t. l. ob 3 popoldne v župnišču.

S P O R E D:

1. Poročilo o delovanju podružnice.
2. Predložitev podružničnega računa za l. 1901.
3. Volitev odposlanca k občnemu zboru v Ljubljani.
4. Slučajni predlogi.
5. Volitev novega odbora in načelnika.

Ribnica, dne 25. junija 1902.

Fr. Dolinar, načelnik.

V a b i l o

na občni zbor kmetijske podružnice v Šmartnem pri Litiji, ki bo dne 6. julija t. l. popoldne ob 3 v Črnem Potoku.

S P O R E D:

1. Nagovor načelnikov.
2. Poročilo blagajnikovo in pregledovanje računov.
3. Poročilo tajnikovo.
4. Volitev enega odbornika.
5. Volitev odposlancev k občnemu zboru kmetijske družbe v Ljubljani.
6. Posamezni nasveti.

Šmartno pri Litiji, 22. junija 1902.

Ignacij Zore, načelnik.

R a z g l a s

o sprejemu gojenk v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Meseca oktobra se otvori peti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v

posebnem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu i. t. d. Gojenke se isto-tako vežbajo v gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno žirino.

Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privadijo nemškemu jeziku.

Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 28 K, ali za ves tečaj 336 K. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10—12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbe v zavodu proti plačilu; če ima ktera več obleke, jo sme prinesiti s seboj).

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo, morajo:

- 1.) dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih, se more dovoliti sprejem mlajših učenk;
- 2.) znati čitati, pisati in računati;
- 3.) predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;
- 4.) predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške;

5.) zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, katerim je treba priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo

do 15. septembra t. l.

glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se v gospodinjsko šolo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če pa bo v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 15. junija 1902.

Listnica uredništva.

F. P. v I. Vsaka občina sme svoje posestvo prodati, le deželni odbor mora potrditi dotični sklep.

A. K. v T. Z rudninskim superfosfatom morete pri Vas gnojiti spomladi, pa tudi po prvi košnji.

K. K. v M. Sredstva, bukanje pri svinjah preprečiti, ni. Najbolje je vpeljati angleško prasičjo pasmo, kajti svinje te pasme se tako nezatno bukajo, da to nima nobenega vpliva na debelenje.

A. K. v B. Obleko in posteljno opravo od osebe, ki je umrla za jetiko, najbolje razkužite, če ni v bližini razkužilne naprave, če jo denete v toliko shlahjeno krušno peč, da je kolikor možno še vroča, vendar pa ne toliko, da bi se obleka sežgala. Tudi solnčna vročina ima veliko razkuževalno moč.

T. S. v P. Da bi kdo svoj svet zgradil zaradi živine, ki se goni na pašo, se ne more siliti. Pač je pa lastnik živine odgovoren za škodo, ki jo živina dela.

K. P. v Š. Če družbeni ud naroči kako gospodarsko potreščino od družbe, mu mora družba ustreči, če jo ima v zalogi; če pa ud potem to zlorabi, seveda ni prav, a družba tega ne more nadzirati. — Podružnica sme tako tablo izobesiti.

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 12. V Ljubljani, 30. junija 1902. Leto XIX.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 28. junija 1902. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago K —.— h do K —.— h; nemška detelja (lucerna) K —.— h do K —.— h; gorenjska repa K 120—125 h; laneno seme, domače ozimno K 32.— h do K —.— h; zonojno seme K 20.— h do K 22.— h; kuminovo seme K 55.— h do K 60.— h.

Fižol: Rudeči ribniški K 16.— h; rudeči Hrvat K 15.— h do K —.—; prepeličar (koks) K 17.— do K —.—. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čistnega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suše češplje: v dimu sušene K 24.— h do K 26.— h. brez dima sušene K 24.— h. do K 36.— h.

Orehi domači: K 27.— h do K 28.— h.

Ježice nove: K 4.— h do K 6.— h za 100 klgr.

Med čist: po K 70.— h do K 72.— h.

Kože. Goveje, težke nad 45 kg po K 84.— h do K 86.— h.

težke od 30 do 45 kg „ 74.— „ „ 76.— „

lahke „ 74.— „ „ 76.— „

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 60 h klgr.)

Telečje kože: K 1.04 za kg.

Kozličeve kože: po K 1.45 h do K 1.55 h.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 62 do 66 h za kg.

Druge vrste 34 do 52 h za kg.

Kože lisic po K 10.— do 10.50

„ kun belic „ 22.— „ 24.—

„ rumenic „ 30.— „ 36.— za par.

„ dihurjev „ 6.— „ 6.50

„ vidr „ 17.— „ 18.—

Kože zajcev po K 30.— do 32.— za 100 komadov.

Pepelika (potošl) po K 32.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 28. junija 1902. Pšenica K 10.— h, rež K 7.80 h, ječmen K 7.45 h, oves K 8.25 h, ajda K 8.50 h, proso K 7.80 h, turšica K 6.50 h, seno K 3.50 h, slama K 3.— h. (Vse cene veljajo za 50 kgr.)

Na Dunaji, 27. junija 1902. Pšenica jesenska K 8.65 h, rež K 7.50 h, oves K 7.20 h, turšica K 5.60 h. (Vse cene veljajo za 50 kgr.)

Stanje hranilnih vlog:
16 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
okroglo 370.000 kron.

✂ Mestna hranilnica ljubljanska ✂

na Mestnem trgu zraven rotovža

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od uložnih obresti plačuje hranilnica sama, ne da bi ga zaračunila ulagateljem.

Za varnost ulog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da ulagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 $\frac{3}{4}$ % na leto. Z obrestmi vred pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi dolžnik poplačati dolg z obrestmi vred na primer v 33 letih, tedaj mora plačevati na na leto 6% izposojenega kapitala. (64—1)

Posoja se tudi na menice in na vrednostne papirje.

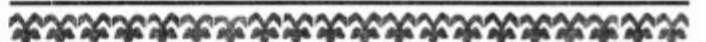

 Gumijeve vezi (54—5)

najboljše kakovosti ima v zalogi

ALOJZIJ LILLEG, trgovec v Ljubljani.

== Zunanja naročila izvršuje z obratno pošto. ==

FR. STUPICA

trgovina z železino, in kovinami, zaloga štedilnikov, poljedeljskih strojev, mlatilnic, (gepelnov) vratil, slamoreznic, čistilnic ali pajkelnov, preš za sadje in grozdje, plugov, kotlov za žganje kuhati, žag, nagrobnih križov, vag, tromb (pump) za vodovode in cevi, traverz, železniških šin, razne plehovine, vedno svežega roman- in portland-cementa (55-4) itd. itd.

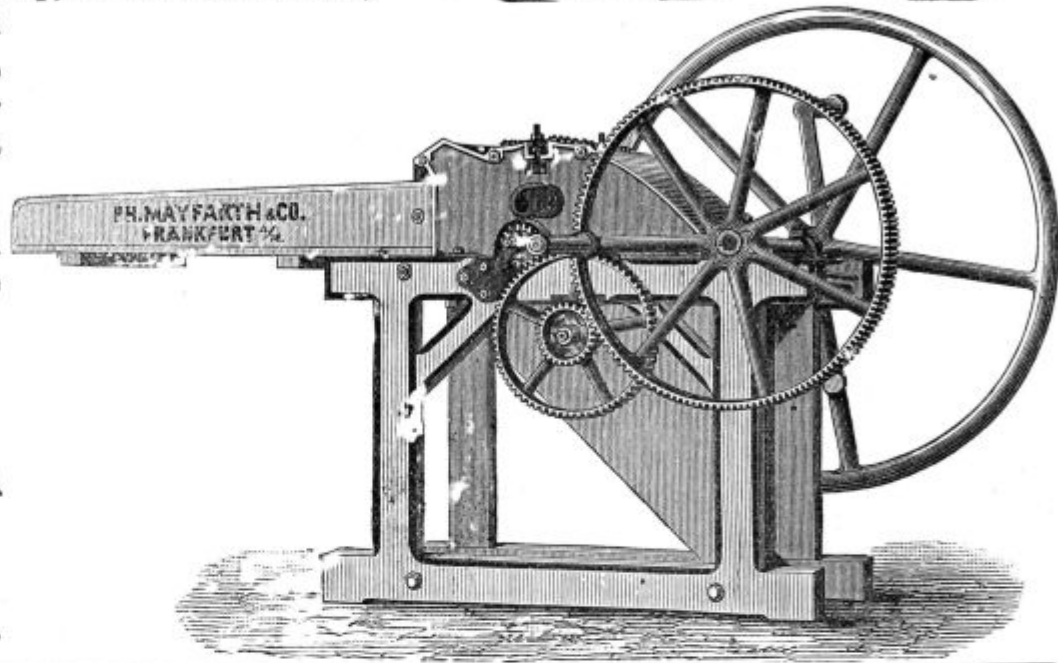
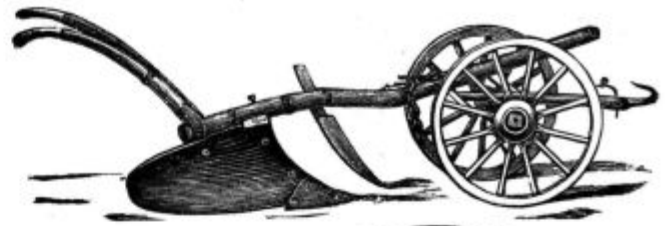
Posebno priporočam dobro, vedno sveže

špecerijsko blago

FR. STUPICA

v Ljubljani,

Mar. Terezije cesta 1.

Stroji za porabo sadja in izdelovanje mošta.

Stiskalnice za sadje in grozdje s trajno delujočem dvojnem in pritiskem vravnajočem pritiskalom „Herkules“, ki zajamčeno opravi 20% več dela kakor koli druga stiskalnica.

! Hidraulične stiskalnice !

Sadni in **MLINI**, grozdni

grozdni roblači, popolne moštarne, stalne in vozeče, stiskalnice in mlini za izdelovanje soka iz malin, ribezla i t. d.

Pluge za oranje vinogradov.

Sušilnice za sadje in zelenjad, stroje za rezanje in ljupljenje sadja.

Najnovejše samedelujoče, patentovane škropilnice „Sifonija“ za uničenje peronospore in krvave uši.

Vse te stroje izdeluje in prodaja pod jamstvom kot posebnost v najnovejši, najboljši in skušeni sestavi

PH. MAYFARTH & dr.

c. kr. edino priv. tovarne kmet. strojev, livarna in fužina na par na Dunaji, II/1. Taborstrasse št. 71.

Odklikovana z nad 490 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Obširne cenike zastonj

Zastopniki in prekupec se iščejo. (57-3)

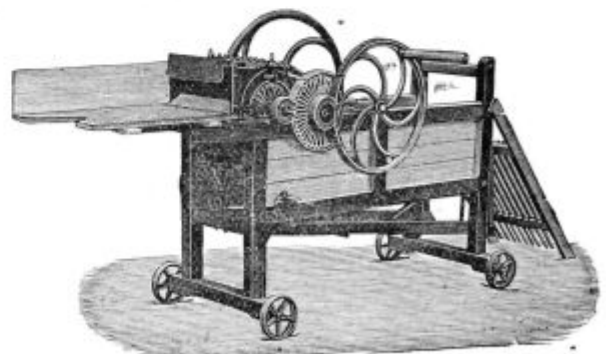
Naznanilo in priporočilo.

Vsojamo si našim p. n. odjemalcem vljudno naznaniti, da smo našo dosedanja zalogo, pod vodstvom gospoda **IVANA KOMATIČA**, iz Figabirtovega dvorišča

preselil v hišo pri Dunajski šrangli na dvorišču.

Tu bomo imeli veliko izbiro vsakovrstnih poljedeljskih strojev kakor znano najboljše vrste po zmernih cenah, ktere na korist vsakemu odjemalcu najtopleje priporočamo.

Posebno priporočamo izborne slamoreznice patent „Austria“, po ameriskem sistemu urejene patentovane kosilne stroje, mlatilnice zelo močne s patentovanim pokrovom ter tečaji iz mede (Messing) na krogelje, prav izvrstno tekoče, itd.

Postavljanje strojev z gepeljni preskrbimo brezplačno, ter jamčimo za popolnost vsakega stroja. Manj premožnim damo naše stroje tudi proti plačilu na obroke.

Z velespoštovanjem (59-3)

K. in R. JEŽEK

tovarna kmetijskih strojev in livarna železa v Blanskem.

Vsakovrstna

zanesljiva semena

kakor: domače, lucerne ali nemške in rudeče detelje; velikanske rumene, bele in rudeče pese; repno seme; raznih trav in vsih vrst salat se dobivajo po nizkih cenah pri

Josipu Kordinu v Ljubljani,

pred Škofljo št. 4. (29-10)

Kupuje pa brinjevo olje po visoki ceni.

Grajščinsko oskrbnništvo

viteza pl. Plessinga v Waldeggu, pošta Kirchbach pri Gradcu,

prašičorejna postaja

c. kr. štaj. kmetijske družbe priporoča

plemene prašiče, marjaške in svinjce

☒ največje bele angleške pasme, ☒ jorkširce. (4-10)

Največja zaloga poljedelskih strojev

pri

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino

Ljubljana, Dunajska cesta 16.

priporočata svoje znano najboljše: gepelne, mlatilnice vsake vrste ročne in za gepelj, slamo-tresnike za vsako mlatilnico pripravne, pajkelne že od 22 forintov naprej, trijerje, slamareznice, pluge, mlina in preše za sadje in grozdje i. t. d.

Nove dele za polomljene stroje vsake vrste priskrbimo hitro in po nizki ceni.

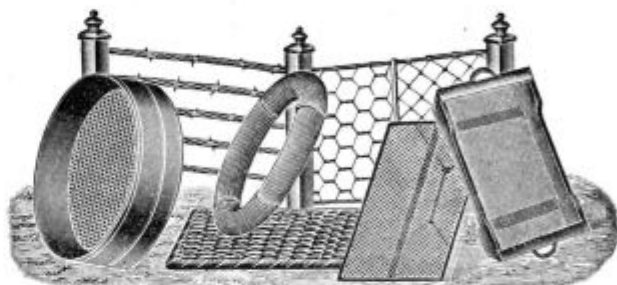
Stroje za košnjo in žetev; fine kose, srpe, stroje za klepati i. t. d. (58-3)

☞ Stroje za kositi damo tudi na poskušnjo. ☞

Čez 200 različnih strojev v zalogi, toraj si gotovo tukaj vsakdo najlažje zbere.

Nove slovenske cenike razpošiljamo brezplačno.

☀ Praktične in cene žične ograje. ☀

EVGEN IVANC, Sodražica (Kranjsko)

izdelovatelj žičnih pletenin in trgovina z lesenim blagom.

Priporoča slav. občinstvu v naročilo vsakovrstne **mreže iz žice**, za ograje vrtov, kurjih dvorišč, preprečke v oknih in linah, za presejanje peska in gramoza itd.

Pocinkano jekleno žico z bodali za ograje gozdov, pašnikov itd.

Elastične mrežaste modroce, za postelje v raznih velikostih; vsakovrstne žične tkanine, za stroje, mlina, okna, mesne sitence itd. raznovrstna **sita in rešeta** za tovarne, mlina, čiščenje žita itd. (9-8)

☞ Ceniki na zahtevanje brezplačno. ☞

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!

Trijerji (čistilni stroji za žito) v natančni izuršitvi

Sušilnice za sadje in zelenjavo, škropilnice proti peronospori. Zboljšani sestav Vermorelov. Mehovi za žveplanje trt.

Mlatilnice, mlina za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav. Slamareznice jako lahke za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje, prodaja v najboljši izuršitvi

IG. HELLER na Dunaju, II., Praterstrasse 49.

Zastopniki se iščejo! — Ceniki brezplačno!

(30-11)

☞ Pred ponarejenjem se je posebno treba varovati. ☞

Mala naznanila.

Vsak ud c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno pripraviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikačo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presežati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr za vsak natis. Neodje plačajo za objave med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Jajca za valenje od priznanih najboljših jajčaric, pristnih belih »Leghorn« razpošilja ducat za 5 Kron poštne prosto Franc Leban, učitelj v Trnovem pri Gorici. (112)

Gumijeve vezi, najboljših vrst, ima naprodaj Ivan Uršič na Slapu pri Vipavi. (117)

Portland cement, vedno svež, najboljših vrst, dobi se pri Mih. Maliku v Ajdovščini. (118)

Gumijeve vezi, »Excelsior« najboljših kakovosti, za zeleno cepljenje ima naprodaj Anton Skuk, trgovec v Vipavi. (121)

Gumijeve vezi, »Excelsior« najboljših vrst se dobe po znižani ceni pri Hinkotu Grabrijanu, trgovcu v Vipavi. Ravno tam dobi se tudi žveplo, modra galica in cepilni noži vse prve vrste in po nizki ceni. (122)

Kokošja jajca za valenje, sveža, od orjaških »Langshan« (črne) in »Plymouth Rocks« (grabaste) ter izvrstnih nosilk »Minorka« (črne), »Valdarno« (bele) in »Italijank« (jerebično progaste), vse garantirano čiste pasme, prodaja po 20 h komad. Ive Kosi, Krk-Veglija (Istra). (135)

Brinje istersko in laško kupuje Franc Birtič v Hrastniku. (138)

Lepega osla, samca, posebno krotak, poraben za vsako vožnjo, 3 leta star, črnosiv, proda Ignacij Marcina v Zg. Kašlju, pošta Zalag pod Ljubljano. Cena po dogovoru. (144)

Kovačnico, poleg gostilne »Kramar«, pri glavni cesti, oddam takoj v najem. Več po dogovoru. Valentin Verbič v Dol. Logatecu. (145)

Okroglo prešo, veliko in močno, ki se lahko prestavlja in malo prostora potrebuje, prilična za grozdje in sadje, proda po nizki ceni Franc Juvancič v Radečah pri Zidanem mostu. (146)

Psa, izvrstnega čuvaja, kraške pasme, proda Vencelj Arko v Šmartnem pri Litiji. Cena po dogovoru. (147)

Priporočam p. n. občinstvu svojo zalogo **vsakovrstnega orodja za kovače, mizarje, kleparje, ključarje itd.** — Za stavbe: traverze, šine, portland- in roman cement, storje, železo za vezi, okove za okna in vrata, štedilnike (Sparherde).

Za poljedelce: Najboljše vrste mlatilnice, gepeljne, slamo-reznice, čistilnice, železne pluge, sesalke (Saugpumpen), cevi za vodovode, dalje nagrobne križe, vlihte kotle, jeklo, fino štajersko železo in vsakovrstno kuhinjsko opravo. (31-10)

Zagotavljajoč najboljše postrežbe se priporočam za obilen obisk

A. SUŠNIK,

trgovec s špecerijo in železnino

Zaloška cesta (Udmat) št. 15.

Odlikovana kotlarska obrt

Ant. Križnič-a

v Kanalu

na Primorskem

Priporoča

žganjarske kotle vseh sistemov

k praktičnemu kuhanju žganja. — Za izborna delovanja vsakterih svojih žganjarskih kotlov jamči.

Ilustrovan cenik pošilja franko.

Slavne mlekarne in sirarnice, zahtevajte ilustrovan cenik vseh vrst in sistemov sirnih kotlov, katerega razpošiljam brezplačno in franko.

Da se vsa dela trpežno, čedno in solidno izdelata, daje popolno poročstvo.

Mlekaricam in kmetijskim zadrugam dovoljujem plačila na obroke. (18-6)

Tvornica kemijskih izdelkov

(Fabrik chemischer Produkte)

v Reki.

Umetna gnojila

vsake vrste izvzemši

Tomasovo žlindro,

ki je na jugu Avstrije predraga, da bi bila za kmetovalce.

Namesto Tomasove žlindre priporočamo rabo bolj vplivajočega (65-1)

rudninskega superfosfata

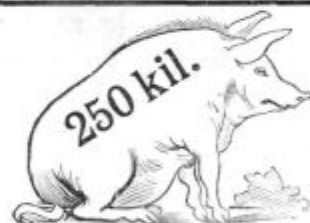
s 14 do 16%, raztopne fosforove kisline.

Naš rudninski superfosfat s 14 do 16% raztopne fosforove kisline ima v sebi najmanj 14% v vodi raztopne fosforove kisline in 0.75 do 2.0% v citratu raztopne fosforove kisline. Jamči najmanj za 14% v vodi raztopne fosforove kisline. (P₂ O₅).

J. Blasnikova tiskarna

v Ljubljani izvršuje vsa tiskarska in litografska (kamenotiskarska) dela po najnižjih cenah.

**Tako težke
prasiče**

vzgojite v 11 mesecih, če pridevate krmi

Barthelnovo poklajno apno.

Tako je pisal gosp. J. Melzer 9. 12. 1895:

Z Vašim poklajnim apnom dosegel sem v 11 mesecih pri navadnemu domačemu prasičku

težo 250 kg (63-1)

Barthelnovo poklajno apno je najboljše in najcenejše sredstvo za vzgojo mlade živine; pri kravah pospešuje, da iste več in boljše molzejo; preprečuje kostonico, potem otrpenje pri žrebetih, teletih in prasičkih; preprečuje glodanje lesa ter da živina ne pije gnojnice in pospešuje pri kokoših valenje jajc itd. itd.

Popis z ocenami brezplačno.

En zavojev tega poklajnega apna 5 kg za poskus stane 2.- K pri

M. Barthelnu in drug.,

na Dunaju X., Keplergasse 20.

Dopisuje se slovensko!